

**Bir Durum Değerlendirmesi: Üniversite Öğrencilerinin
İkinci Yabancı Dil Olarak Okutulan Almanca
Derslerindeki Sözlü Sınavla İlgili Görüşleri**

**A Case Study: Opinions of the University Students about
the Oral Examinations in German Conducted as a Second
Foreign Language**

B. Sevinç MESBAH

İzmir Ekonomi Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, sevinc.mesbah@ieu.edu.tr

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, İzmir Ekonomi Üniversitesi'nde (İEÜ) ikinci yabancı dil olarak öğretilen Almanca derslerinde son sınıflarda (7. ve 8. sömesterde) yapılan sözlü sınavlar hakkında bilgi vermek, öğrencilerin bu sınavlara ilişkin görüşlerini derlemek ve bunları değerlendirmektir. Araştırmanın evrenini İEÜ-Yabancı Diller Yüksekokulu, İkinci Yabancı Diller Bölümü, Almanca son sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Dağıtılan bir anket ile nitel araştırma yöntemi kullanılarak sözlü sınavın her üç aşaması hakkında açık uçlu bir soru sorulmuş ve öğrencilerin bu aşamalar hakkında yaptıkları yorumlar değerlendirilmiştir.

Değerlendirme sonucunda, öğrencilerin yüzde 83'ünün Almanca sözlü sınavına ilişkin olumlu görüş bildirdiği görülmüştür. Sözlü iletişim becerisinin gelişmesinde sözlü sınavların olumlu bir itici güç olduğu bir kez daha görülmüş ve 2008-2009 Güz Dönemi'nden itibaren Almanca yazılı-final sınavlarının yanı sıra, her seviyede sözlü sınavların yapılmasına karar verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Geri-bildirim, iletişimsel yeti, edinim, Avrupa Ortak Çerçeve Programı, nicel araştırma yöntemi, nitel araştırma yöntemi.*

ABSTRACT

The purpose of this research is to provide a description of the oral examinations at the Izmir University of Economics (IUE) for the senior students in 7th and 8th semester conducted in German as a second foreign language and to evaluate the feedback from students regarding these

examinations. The subjects of this study are the 4th (final) year students in German classes at the School of Foreign Languages of the IEU. By using qualitative research methods, an open ended question about the three stages of the oral exam has been asked and the answers evaluated.

The data collected showed that 83% of the students were satisfied with the oral exams. As these exams are a positive force in the development of students' conversational skills, it was decided to administer an oral component in the final exams at all levels of German classes alongside the written ones as of 2008-2009 Fall Semester.

Keywords: Feed-back, communicative competence, acquisition, Common European Framework of References, quantitative research method, qualitative research method.

SUMMARY

Since the 2005-2006 Fall Semester, the German Department in the School of Foreign Languages at the Izmir University of Economics has adopted a pilot program in which the 3rd and 4th year classes are led by teams of two instructors, a grammar instructor and a conversation instructor. Instead of only written final exams for students in their final semester of study, oral final examinations were designed and implemented, both to showcase the importance of speech acquisition and to emphasize oral competency skills as a separate and distinct skills' acquisition in learning the language

The purpose of this "qualitative research" study is to provide a description of the oral examinations and to evaluate the feedback provided by our students regarding the examination. The subjects of the study are the 168 students in the 4th year German classes. In the post-exam survey distributed to the students, we requested flexible feedback regarding each of the three stages of the oral exam by asking the following open-ended question: "What type of changes would you like to see in each stage of the exam?"

Regarding the first stage (Introductions) of the exam, 91% of the students stated that they were happy with this stage. Only 13 students (9%) expressed any criticism, saying that the exam's scope at this stage should be expanded and the instructors should ask questions. Since this stage is merely a "warm-up", we believe that it is not necessary to expand the scope of this stage or extend it, the main purpose of the examination being to

listen to and assess the students interacting skills. Therefore, it is more appropriate for the instructors to limit their intervention in the conversation.

Most of the students were satisfied with the second stage (Directed Conversation), in which a committee member asked questions regarding a topic covered during the semester. However, 29 students (19%) said that they experienced difficulty in this stage and suggested —unlike the feedback comments for the first stage— that they would prefer this stage to be in the form of a student-to-student conversation. We believe we would be able to respond to and implement these students' suggestions in the format of oral examinations in future semesters.

Regarding the third stage (Picture Description), 115 out of 151 students were satisfied with this stage. Thirty-six students said that this stage was difficult because it required them to use certain question formats (Verb-questions, W-questions), which were problematic for them. In accordance with the feedback received from the students, we have decided that it would also be appropriate to permit the students to describe the pictures individually instead of the current question-answer format.

Our observations indicate that conducting conversation classes with a different instructor and instituting oral examinations have been a positive force in the development of the students' conversational skills. Furthermore, the positive feedback from the students shows that they were in favor of such a change. Consequently, we have expanded the pilot oral examination program at all four levels of German classes since the 2008-2009 Fall Semester.

GİRİŞ

Bu araştırmanın amacı, ikinci yabancı dil öğretiminde sözlü sınavların önemini vurgulamak, İzmir Ekonomi Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, İkinci Yabancı Diller Bölümü'nün Almanca Birimi'nde 2006-2007 Güz Dönemi'nden itibaren uygulanmaya başlanan sözlü sınavların ölçülmesi hakkında bilgi vermek, sözlü sınavlar konusunda öğrencilerin görüşlerini derlemek ve değerlendirmektir.

Sözlü Sınavların Önemi

İletişimsel yabancı dil öğretiminde *dilbilgisel yetinin* yanı sıra özellikle *konuşma yetisine* önem verilmelidir. Konuşma ediniminin ölçülmediği bir dil öğretiminde ölçme ve değerlendirme de eksik kalmış olacaktır. Avrupa Birliği'ne üye ülkeler arasında geçerli olan yabancı dil sertifikaları, Avrupa Dil Sınavları Birliği (The Association of Language Testers in Europa - ALTE <www.alte.org>) ve Avrupa Dil Sertifikaları kurumu (The European Language Certificates, Communication & Competence" - TELC <sprachenzertifikate.de/uploads/.../TELC-Informationenveranstaltung.ppt>) tarafından hazırlanmakta ve değerlendirilmektedir. Söz konusu yabancı dil sınavlarının sözlü kısmı bulunmaktadır. Türkiye'de de öğrencilerin bu sınavlara hazır duruma gelecek şekilde yabancı dil eğitiminden geçmeleri büyük bir önem arz etmektedir.

1980'li yılların başlarında¹ yabancı dil sınavlarının ölçme-değerlendirilmesinde ABD'de ulusal boyutta yeni bir skala oluşturulmuştur. 1970'li yılların sonlarında ve 80'li yılların başlarında "communicative testing" olarak adlandırılan bu yeni sınav sistemi sadece geliştirme boyutunda kalmış, Amerika'daki yabancı dil sınavlarının tarihçesini araştıran Barnwell'e göre bu sınav sisteminin uygunluğu deneysel verilerle (empirical research) araştırılmamıştır (Barnwell, 1996, S: 174).

Avrupa kıtasına gelince, 80'li yıllarda başlayan ve hala devam eden iletişimsel yabancı dil öğretimi (communicative language teaching) ve sınavları konusunda tartışmalar sürmektedir. Örneğin; Morrow (1979, 1981, 1991), Henning (1990, 1992), Spolsky (1985, 1995). 70'li yıllardan beri süregelen iletişimsel dil öğretiminin önemi üzerine yapılan vurgulamalara rağmen, yabancı dil öğretiminde bu yetinin ölçme ve değerlendirilmesine yeterince önem verilmediği görülmektedir (Fulcher, 1999, S: 392). Türkiye'de ise gerek orta öğretimde ve gerekse yüksek öğretimde yabancı dil eğitimindeki *konuşma ediniminin ölçme ve değerlendirilmesine* ilişkin yeterince araştırma yapılmadığını gözlemlemekteyiz.

¹ ABD'de sözlü sınavların ulusal boyutta standartlaştırılması, askeri alandan sivil alana yaygınlaştırılması Amerika Yabancı Dil Öğretimi Konseyi'nin (American Council on the Teaching of Foreign Languages-ACTFL) yoğun çalışmaları neticesinde gerçekleştirilmiştir.

İzmir Ekonomi Üniversitesi Almanca Programı

Eğitim dili İngilizce olan İzmir Ekonomi Üniversitesi'nde (İEÜ) öğrenciler zorunlu seçmeli olarak ikinci bir yabancı dili seçmek durumundadırlar. Öğrenciler seçtikleri ikinci yabancı dil dersini sekiz dönem boyunca almakta ve her dönem 15 hafta olmak üzere haftada dört saat (4*50 dak.) toplam 480 saat ders görmekteyiz. İkinci yabancı dil olarak sunulan sekiz dilden biri de Almanca'dır.

Almanca Birimi'nde oldukça önem verilen *konuşma yetisinin* geliştirilmesi amacıyla, 2005-2006 Güz Dönemi'nden itibaren üçüncü ve dördüncü sınıflarda pilot bir uygulamayla Almanca dersleri, *dilbilgisi dersi* okutmanı ve *konuşma dersi* okutmanı olarak iki ayrı okutmanla işlenmektedir. Konuşma derslerinin ayrı bir okutmanla yürütülmesinin amacı, yabancı dil öğreniminde konuşma ediniminin önemini ön plana çıkarmak ve konuşma yetisinin özellikle ayrı bir edinim olarak kazanılması gerektiğini vurgulamaktır. 2006-2007 Güz Dönemi'nden itibaren de son sınıf öğrencileri için Almanca final *yazılı* sınavlarının yanı sıra *sözlü* sınavlar yapılmaya başlanmıştır.

Almanca Birimi, 1000'i aşan öğrenci sayısı ile İEÜ'de en çok tercih edilen ikinci yabancı dil durumundadır. Bu araştırmanın yapıldığı 2008-2009 Güz Dönemi'nde dördüncü sınıf yedinci dönem (7. sömester) öğrenci sayısı 168'dir.

Almanca Programının Öğrencilere Tanıtımı

Derslerin öğretim programı dönemin ilk haftasında öğrencilere birer *Syllabus* verilerek tanıtılmaktadır. Syllabus'ta Almanca dersinin hedefleri Avrupa Birliği Eğitim Komisyonu'nun (Gemeinsamer Europäischer Referenzrahmen für Sprachen, 2001, 35-38) öngördüğü B1 seviyesine ulaşmak, Almanca'nın günlük ve yarı-resmi ortamlarda B1 seviyesinde konuşulmasını sağlamak olduğu belirtilmektedir. Syllabus'ta ayrıca, dönem içinde işlenecek konuların haftalara göre dağılımını gösteren ders programı bulunmakta ve kullanılacak kitaplar ve ders materyalleri hakkında bilgi verilmektedir. Bunun yanı sıra, dersteki kurallar açık ve net olarak belirtilerek, dönem içinde yapılan çalışmaların ders geçme notunu nasıl etkileyeceği bir not dağılımı tablosu ile gösterilmektedir. Bu suretle öğrenciler kendilerinden neler beklendiği konusunda bilgi

sahibi olmaktadır. Dördüncü sınıflar için, dönem içindeki çalışmaların *sınıf geçme notuna* etkisini gösteren not dağılım şeması aşağıdaki gibidir:

Tablo 1. Not Dağılımı

1. Quiz	% 5
Ara Sınav	% 20
2. Quiz	% 5
Sunum	% 10
Konuşma (Sözlü Sınav)	% 20
CPG: Sınıf içi aktiviteler, Ödevler	% 10
Final Sınavı	% 30
Toplam	% 100

Yukarıdaki tablo incelenecek olursa:

- 1) Konuşma (Sözlü Sınav) notunun geçme notuna etkisi % 20,
- 2) Sunum'un % 10, ve
- 3) CPG notunun (Class Performance Grade) -sınıf içi aktiviteler dikkate alındığında- yüzde 5'tir ve bunların toplamı % 35'tir. Bu durumda, yabancı dili konuşma becerisinin aktif olarak kullanılması, yani *sözlü performans* geçme notunu % 35 oranında etkilemektedir.

ARAŞTIRMANIN AMACI ve YÖNTEMİ

Yukarıda da değinildiği gibi, *iletişimsel dil öğretiminin* önemi üzerine yapılan vurgulamalara rağmen, Türkiye'de yabancı dil öğretiminde konuşma yetisinin ölçme ve değerlendirilmesinin yeterince araştırılmadığı görülmektedir. Genel olarak da "pozitivist" bir yaklaşımla yapılan *nicel* (quantitative) araştırmaların ve özellikle de *nitel* (qualitative) "yorumlamacı" araştırmaların azlığı dikkat çekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2005, 14).

Almanca Birimi'nin Daha Önceki Araştırmaları

İEÜ-Almanca Birimi'nde *konuşma dersleri* ve *sözlü sınavlar* konusunda daha önce yapılmış araştırmalar özetlenecek olursa;

a. *Nicel* (quantitative) araştırma yöntemi ile yapılan bir çalışmada 2005-2006 öğrenim döneminde uygulanan *çift okutmanlı* Almanca dersleri sayesinde öğrencilerin başarı düzeyinde bir artış olduğunu tesbit edilmiştir (Bkz. Mesbah, 2007, 665).

b. Daha sonra yapılan bir çalışmada ise öğrencilere “*Çift okutmanlı* yapılan Almanca derslerinin başarınızda size yararı oldu mu?” şeklinde Evet/Hayır sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin yüzde 9’unun iki okutmanla işlenen Almanca derslerine olumsuz yaklaştığı, yüzde 3’ünün kararsız kaldığı ve öğrencilerin % 88 oranında bu konuda olumlu görüş bildirdiği gözlemlenmiş ve nicel veriler elde edilmiştir (Bkz. Mesbah, 2009, 626-627).

c. 2006-2007 uygulanmaya başlanan Almanca sözlü sınavı hakkında yapılan bir anket çalışmasında ise:

Tablo 2. Sözlü Sınav Hakkında Yapılan Anket

<i>Almanca <u>sözlü sınavı</u> hakkında ne düşünüyorsunuz?</i>	
<i>Hiçbir faydası yok.</i>	<i>% 27</i>
<i>Bizi konuşmaya zorladığı için faydalı.</i>	<i>% 43</i>
<i>Almanca'nın kullanımında kendime olan güvenimi artırıyor.</i>	<i>% 17</i>
<i>Diğer.</i>	<i>% 13</i>

Öğrencilerin % 27’si sözlü sınavların kendilerini konuşmaya zorladığını ve % 43’ü de sınavlarda kendilerine olan güvenlerinin arttığını belirterek, toplam yüzde 70 oranında sözlü sınavlar hakkında olumlu geri-bildirimde bulunmuşlardır (Bkz. Mesbah, 2009, 623).

Öğretim süreci içinde yapılan bu tür araştırma çalışmaları, “eğitim çabalarına geri bildirim sağlayarak, öğrenme eksiklerinin ya da öğretimde aksayan noktaların belirlenmesi ile eğitim verimliliğinin artmasını sağlamaktadır.” (Atılgan, 2007, Önsöz, iii).

Sözlü Sınavların Uygulanması ve Aşamaları

Bu araştırmaya zemin oluşturan ve 2007-2008 Güz Dönemi'nde son sınıf öğrencilerine (GER 401/GERMAN VII) yapılan Almanca sözlü final sınavı ve bu sınavın aşamaları hakkında kısaca bilgi vermek yerinde olacaktır. Sınavlar, iki öğretim elemanından oluşan altı ayrı komisyon, yani toplam 12 öğretim elemanı tarafından eşzamanlı (senkronik) olarak gerçekleştirilmiştir. Öğrenci sayısı 168 olduğundan, komisyon başına düşen öğrenci sayısı $168:6=28$ olmuştur. Öğrenciler, önceden açıklanan sıra doğrultusunda, ikişer kişilik gruplar halinde sözlü sınavına alınmışlardır. Bu suretle Komisyon başına düşen grup sayısı $28:2=14$ 'tür. (Eğer öğrenci sayısı tek sayı ise son grup üç öğrenciden oluşabilmektedir.) Diğer öğrenciler sınav süresince bekleme salonunda beklerler. Her öğrenci grubuna yaklaşık 7-10 dakika süre ayrılmıştır. Bu şekilde gerçekleştirilen 168 öğrencinin sözlü sınavında sınav süresi ($14*10=140$) yaklaşık 140 dakikadır.

Sözlü sınav üç aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamalar: 1) *Isınma*, 2) *Yönlendirilmiş / Güdümlü Konuşma*, 3) *Serbest Konuşma* bölümleridir. Sözlü sınavın birinci aşamasından önce öğrencilere bir-iki genel soru sorularak onların rahatlamaları sağlanmaktadır.

Birinci Aşama

Kendini Tanıtma / Tanışma (ısınma aşaması, süre 1-2 dk.):

Öğrencilerin soru cevap şeklinde karşılıklı soru sorarak kendilerini tanıtmaları şeklinde yapılır. Öğrenciler kendilerine verilen kartlar üzerine yazılmış ipuçlarından (Name, Alter, Geburtsdatum, Geburtsort / Wie, Wo, Woher, Was) yola çıkarak karşılıklı olarak kendilerini tanıtır. Sınav komisyon üyesi gerekli gördüğünde öğrencilere konuyla ilgili ek bir soru yöneltebilir.

İkinci Aşama

Belirlenmiş bir konu hakkında konuşma (süre 2-3 dk.):

Komisyon üyelerinin yanında, dönem içinde işlenmiş konuların başlıkları yazılmış kartlar bulunmaktadır. Kartlar kapalı ve karışık şekilde öğrenciler içeriye girmeden

masaya konur. Örneğin, “Aile ve aile büyükleri”, “Göç ve yurt dışı”, “Seyahat ve tatiller” vb.. Buradaki amaç, öğrencilerin bu konular hakkında konuşmalarını sağlamaktır. Öğrencilerden biri, kartlardan birini çeker. Belirlenen konu ile ilgili olarak öğrencilere ikişer soru sorulur. Öğrenci tarafından anlaşılmayan soru, değişik bir şekilde tekrar sorulur. Gerekli görülen durumda öğrencilere üçüncü bir soru sorulabilir.

Üçüncü Aşama

Resim hakkında soru sorma ve cevap verme (süre 2-3dk.):

Komisyon üyelerinin elinde dönem içindeki konularla örtüşen ve herbirinde teması aynı sekizer adet farklı resim (collage) bulunan altı adet poster bulunmaktadır. Bu resimler öğrencilere gösterilir ve resimlerden birinin seçilmesi ile, resimde görülen kişi/kişiler veya durumla ilgili olarak öğrencilerin birbirlerine karşılıklı olarak ikişer soru sormaları ve cevap vermeleri istenir. Soruların biri fiil ile başlayan (Evet-Hayır Sorusu) ve diğeri de soru zamiri ile başlayan (W- Sorusu) yani açık-uçlu sorudur. Böylece, her iki öğrenci de iki soru sormuş ve iki yanıt vermiş olur. Anlaşılır olmayan sorular olursa, soru soran öğrenciden sorunun değiştirilip tekrar sorulması istenir. Öğrenci tarafından sorulan soru yine anlaşılır değil ise, soruyu sınav komisyon üyesi düzelterek sorar.

Sınavın Değerlendirme Aşaması

Sınavın bitiminde, yani üçüncü aşamadan sonra öğrenciler dışarıya alınır. Komisyon üyeleri, sözlü sınav için hazırlanmış olan sınav protokolünde belirlenmiş dört ana ölçüt üzerinden 1-2 dakika içinde öğrencileri ortaklaşa değerlendirir. Bu ölçütler; 1) *Konuyu ve içeriği anlama yeteneği*, 2) *İfade şekli/sözlü ifade*, 3) *Sözcük dağarcığı* ve 4) *Dilbilgisini doğru kullanma becerisi*'nden oluşmaktadır.

Tablo 3: Sözlü Sınav Değerlendirme Formu Örneği

Protokoll für die mündliche Prüfung	
Name:	
Befund Qualitative Beschreibung	Bewertung Punkte
1. Themenadäquatheit	
adäquat <input type="text" value="20"/> <input type="text" value="18"/> <input type="text" value="16"/> <input type="text" value="14"/> <input type="text" value="12"/> <input type="text" value="10"/> <input type="text" value="8"/> <input type="text" value="6"/> <input type="text" value="4"/> <input type="text" value="2"/> <input type="text" value="0"/> nicht adäquat	<input type="text" value="20"/> - <input type="text" value="0"/>
2. Aussprache	
sehr gut <input type="text" value="10"/> <input type="text" value="9"/> <input type="text" value="8"/> <input type="text" value="7"/> <input type="text" value="6"/> <input type="text" value="5"/> <input type="text" value="4"/> <input type="text" value="3"/> <input type="text" value="2"/> <input type="text" value="1"/> <input type="text" value="0"/> gering	<input type="text" value="10"/> - <input type="text" value="0"/>
3. Wortschatz	
vielfältig <input type="text" value="10"/> <input type="text" value="9"/> <input type="text" value="8"/> <input type="text" value="7"/> <input type="text" value="6"/> <input type="text" value="5"/> <input type="text" value="4"/> <input type="text" value="3"/> <input type="text" value="2"/> <input type="text" value="1"/> <input type="text" value="0"/> gering	<input type="text" value="10"/> - <input type="text" value="0"/>
4. Grammatische Korrektheit	
vollständig <input type="text" value="10"/> <input type="text" value="9"/> <input type="text" value="8"/> <input type="text" value="7"/> <input type="text" value="6"/> <input type="text" value="5"/> <input type="text" value="4"/> <input type="text" value="3"/> <input type="text" value="2"/> <input type="text" value="1"/> <input type="text" value="0"/> kaum	<input type="text" value="10"/> - <input type="text" value="0"/>
Gesamtpunktzahl	<input type="text" value="50"/> - <input type="text" value="0"/>
Kommentar:	

Yukarıdaki değerlendirme formundaki ölçütlere göre:

Birinci ölçütte adayın konuya hakimiyeti, konuşmaya katılımı ve konuşmanın akıcılığı 20-0 puan aralığında, – çok iyi – iyi – orta – kötü ve çok kötü – üzerinden hesaplanır.

İkinci ölçütte adayın sesletimi (telaffuzu) ve tümcelelerdeki vurgulama 10-0 puan aralığında çok iyi – çok kötü arasında değerlendirilir.

Üçüncü ölçütte ise adayın ifade yeteneği; içeriğe ve kişiye yönelik ifade tarzı (du/Sie) ve sözcük dağarcığının zenginliği göz önünde bulundurularak 10-0 puan aralığında çok iyi – çok kötü arasında değerlendirilir.

Dördüncü ölçütte adayın konuşmasının biçimsel doğruluğu; kullanılan tümce ve sözcük yapısı (fiil çekimi, ismin halleri, sıfat çekimleri vb.) dikkate alınarak 10-0 puan aralığında puanlama yapılır. Son olarak verilen puanlar toplanır ve iki ile çarpılarak 100 üzerinden sözlü notu elde edilir.

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Öğrencilere, “*sözlü sınavın hangi aşamasını nasıl değiştirmek isterdiniz?*” sorusu sorulmuş ve yapılan sözlü sınavlar hakkında öğrencilerden geri-bildirim alınması amaçlanmıştır. Söz konusu ankette Evet/Hayır sorusu yerine açık uçlu soru sorulmasının nedeni, daha önce Almanca Birimi tarafından gerçekleştirilen araştırmalarda elde edilen „nesnel/nicel“ verilere ek olarak bu kez öğrencilerin sözlü sınavlar konusundaki „bakış açısını“ ön plana çıkarmaktır. Bu suretle sözlü sınav olgusunun „ayrıntılı bir biçimde ve derinlemesine açıklanması ve yorumlanması“ mümkün olmaktadır (Bkz. Yıldırım ve Şimşek, 2005, 30).

Aşağıdaki ankette verilen açık uçlu soru ile, öğrencilerin sınavın aşamaları ile ilgili cümleleri doldurmaları ve her üç aşama hakkında yorumda ve önerilerde bulunmaları sağlanmıştır. Buradaki amaç, sözlü sınavın her üç aşamasında; 1) her aşamanın „kendine özgü boyutlarını“ ayrıntılı bir biçimde tanımlamak, ve 2) varsa farklılık gösteren durumlar arasında ortaya çıkabilecek ortak temalar bulmak ve bunları değerlendirmektir (Bkz. Patton, 1987). Ankette sorulan soru ve sınavın üç aşaması hakkında doldurulması istenen cümleler aşağıdaki tabloda görülmektedir:

Tablo 4. Anket Formu Örneği

<p><i>Sınavın hangi aşamasını nasıl değiştirmek isterdiniz?</i></p> <p><i>a. İlk aşamadaki “tanışma bölümü” (Vorstellung)</i></p> <p>.....</p> <p><i>olabilir.</i></p> <p><i>b. İkinci aşamadaki “yönlendirilmiş sorular” (Gelenktes Gespräch)</i></p> <p>.....</p> <p><i>olabilir.</i></p> <p><i>c. Üçüncü aşamadaki “resim betimleme” bölümü (Bilderbeschreibung)</i></p> <p>.....</p> <p><i>olabilir.</i></p> <p><i>d. Diğer.</i></p>
--

BULGULAR ve YORUM

Almanca Birimi'ndeki toplam 168 öğrencinin ankete katılım durumu şöyledir: Devam zorunluluğunu yerine getirmediğinden dört öğrenci final sınavına girme hakkını kaybetmiştir. Diğer dört öğrenci ise çeşitli nedenlerle sınava gelmemiş, bundan dolayı 160 son sınıf öğrencisine (yani öğrencilerin % 95'ine) anket dağıtılmıştır. Dokuz öğrenci anketi iade etmediği için 151 anket değerlendirmeye alınmıştır (n=151). Öğrencilerin ankete katılım durumu aşağıdaki tabloda detaylı olarak görülmektedir:

Tablo 5. Ankete Katılım Durumu

Son sınıf öğrenci sayısı	168	Yüzde
Devamsızlık nedeniyle sınıfta kalan	4	% 2,4
Sınava girmeyen	4	% 2,4
Anket dağıtılan öğrenci sayısı	160	% 95
Anketi iade etmeyen öğrenci sayısı	9	% 5,6
Değerlendirmeye alınan anket sayısı	151/168	% 90

Sınavın üç aşaması hakkında ankette toplanan yorumlar aşağıda gösterildiği gibi gruplandırılmıştır:

Tablo 6. Sınav Aşamalarının Öğrenciler Tarafından Değerlendirilmesi

	değiştirmek istemiyor	değiştirmek istiyor
Tanışma Bölümü	138 (% 91)	13 (% 9)
Yönlendirilmiş Konuşma Bölümü	122 (% 81)	29 (% 19)
Resim Betimleme Bölümü	115 (% 76)	36 (% 24)
Ortalama	125 (% 83)	26 (17)
Diğer (yapılan yorum sayısı)	51 (% 34)	8 (% 5)

Yorum: Sınavın **birinci aşaması** (Tanışma Bölümü) hakkında öğrencilerin yüzde 91'inin bu aşamayı değiştirmek istemediği görülmüştür. 13 öğrenci ise bu bölümün daha kapsamlı olmasını istemiş ve bu aşamanın hoca-öğrenci arasında geçecek karşılıklı konuşma (dialog) şeklinde gerçekleşmesini istediklerini belirtmişlerdir. **Öneri:** Öğrencilerin en kolay yapabildikleri ve sınavda pek zorluk çekmedikleri gözlemlenen bu aşama zaten "ısınma" aşaması olduğundan, bu aşamanın daha uzun tutulmasının

gerekli olmadığı görüşüne varılmıştır. Ayrıca sınavın asıl amacı, öğrencinin öğrenci ile konuşmasıdır ve gerek görülmediği sürece sınavı yapan öğretim elemanlarının konuşmaya müdahale etmemesi daha uygun olacaktır.

Yorum: Dönem içinde işlenmiş konulardan birinin öğrenci tarafından seçilmesinden sonra sınav komisyonunun soru sorması ile gerçekleşen **ikinci aşama** hakkında (Yönlendirilmiş Konuşma) sadece 29 öğrenci (% 19) olumsuz görüş bildirmiş; bu aşamada biraz zorluk çektiklerini ve bu bölümün öğrenci-öğrenci arasında geçecek karşılıklı konuşma şeklinde olmasını istemişlerdir. **Öneri:** Öğrencilerin bu görüşü doğrultusunda daha sonraki dönemlerde bir format değişikliğine gidilerek, bu aşamada komisyon üyesinin soru sorması yerine öğrenciler, içinde konu ile ilgili sözcüklerin yazılmış olduğu kartlar bulunan bir zarftan ikişer kart çekerek ve bu sözcükleri kullanarak birbirlerine soru sorabilirler.

Yorum: Sözlü sınavın **üçüncü aşaması** (Resim Betimleme) için 36 öğrenci (% 24) bu bölümü değiştirmek istediğini ifade etmiştir. 15 öğrenci sadece 'x' işareti koyarak bu kısmı değiştirmek istediğini ima ederken, 12 öğrenci belirli soru kalıpları (fiil ile başlayan Evet-Hayır sorusu ve soru kelimesi ile başlayan Açık-Uçlu sorular) kullanmak zorunda kaldıkları için bunun zor olduğunu dile getirmiştir. Dokuz öğrenci de resimlerin daha çeşitli olmasını istemiştir. **Öneri:** Öğrencilerin resim çeşitliliği konusundaki yorumları göz önünde bulundurularak resim sayısı daha da arttırılabilir. Ayrıca, başarı düzeyi düşük bir öğrencinin yönlendirilmiş soruları soramaması veya sorunun anlaşılmasının nerdeyse mümkün olmadığı durumlarda sınav komisyonunun müdahalesi sınav akışını etkilediği için, bunun yerine (öğrencilerden de alınan geri-bildirimler doğrultusunda) daha sonraki sınavlarda her bir öğrencinin kendisine verilmiş bir resmi kendisinin betimlemesinin uygun olacağı görüşüne varılmıştır.

Diğer Yorumlar:

1) Öğrencilerin daha başka görüşleri varsa, onları dile getirebilecekleri *Diğer* seçeneğinde 51 (% 34) öğrenci olumlu görüşlerini yazmış, 8 öğrenci sözlü sınavda

düşünmeleri için “az zaman olduğundan heyecanlandıklarını”, “stresli olduklarını”, “konuşma derslerine daha çok ağırlık verilmesini” vb. belirtmiştir.

2) Bunların dışında 15 öğrencinin, sınavın hiç bir bölümünü değiştirmek istemediği için seçenekleri boş bıraktığı, bazılarının da memnun kaldığı bölümler hakkında ‘memnunum’, ‘gayet iyiydi’, ‘böyle iyi’, ‘idare eder’, ‘çok iyi’ vb. yorum yaptıkları görülmüştür.

Diğer Öneriler:

Sözlü sınavlarda başarılı olabilmenin ilk ve en önemli yolu sözcük dağarcığının zenginleştirilmesinden geçmektedir. Konuşma derslerinde sözcük öğrenmenin önemi konusunda öğrenciler bilinçlendirilmeli ve derslerde bu yöndeki alıştırmalara ağırlık verilmelidir. Sözcük dağarcığı geniş olan bir öğrenci resim betimlemede fazla sıkıntı çekmeyecektir.

SONUÇ

Bu araştırmada sözlü sınavların uygulanması sürecine ilişkin sorun veya sorunların ortaya çıkarılması, varsa bu sorunu anlamaya ve çözmeye yönelik verilerin toplanması ve bunların analiz edilmesi amaçlanmıştır. Açık uçlu soru ile oluşturulan ve öğrencileri yönlendirmeyecek tarzda hazırlanmış olan bir anket ile öğrencilerin esnek ve ayrıntılı bilgi vermeleri sağlanmıştır.

Bu anket çalışmasında öğrencilerin, görüşlerini özgür ve tartışmaya açık olarak dile getirdikleri görülmüş ve bu görüşler gruplandırılarak sözlü sınavının her üç aşaması hakkında öğrencilerin yorumları analiz edilmiştir.

Sınavlardan sonra sınav komisyonu üyeleri ile yapılan görüşmelerde ise; öğrencileri daha hızlı ve daha pratik bir şekilde değerlendirebilmek amacıyla her iki öğrencinin de aynı sayfada değerlendirilmesine olanak sağlayacak bir değerlendirme formunun hazırlanması ve kullanılması uygun görülmüştür.

Sözlü sınavların, öğrencilerin konuşma becerilerinin gelişmesinde olumlu yönde itici bir güç olduğu gözlemlenmiş, bu nedenle 2006 yılında sadece son sınıflara uygulanmaya başlanan sözlü sınavların öğrencilerin Almanca öğrenmelerinde olumlu etkisi olduğu

düşünüldüğünden dolayı 2008-2009 Güz Dönemi'nden itibaren her dört seviyede de Almanca final sözlü sınavları yapılmaya başlanmıştır.

İzmir Ekonomi Üniversitesi'nde ikinci yabancı dil olarak verilen Almanca derslerinin kalitesinin yükseltilmesi için gerekli önlemler alınmalıdır. Bu önlemleri alırken öğrenci özelliklerinin yıldan yıla farklılık göstereceği gerçeğinden yola çıkılmalıdır. Bu nedenle belli aralıklarla Almanca biriminde okuyan öğrencilerden geri-bildirim alınması amacıyla bu tür nicel ve nitel araştırmaların yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

ALTE (The Association of Language Testers in Europa) <www.alte.org>, (2009 Mayıs)

Alte-Framework of Language Examinations:
http://www.alte.org/can_do/framework/table.php

Atılğan, H. (editör) (2007): Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Anı Yayıncılık, Ankara. ISBN 975-6376-83-X.

Avrupa Dilleri İçin Ortak Başvuru Metni, Öğrenme-Öğretme-Değerlendirme, MEB Yayınları, Ankara, 2006 (Avrupa Dil Eğitimi Kriterleri, Dialang Ölçekleri, (285-297)

Barnwell, D. P. (1996): A History of Foreign Language Testing in the United States: From its Beginnings to the Present, Bilingual Press, Tempe, Arizona. ISBN 0-927534-592.

Gemeinsamer Europäischer Referenzrahmen für Sprachen [Common European Framework of References], Goethe-Institut Inter Nationes, 2001 Europarat, Strassburg, Landesverlag, Linz. ISBN: 3-468-49469-6

Fulcher, G. (1999): "Book Review: A History of Foreign Language Testing in the United States: from its Beginnings to the Present", SAGE Publications, Language Testing, 16: 389-394, <http://ltj.sagepub.com/cgi/reprint/16/3/389>. (2007 Kasım)

- Henning, G. (1992): The ACTFL oral proficiency interview: Validity evidence. *System* 20, 365-372.
- Mesbah, B. S. (2008): *Etkin Yabancı Dil Öğretimi*, Türkiye’de Yabancı Dil Öğretimi Ulusal Kongresi, Bildiriler, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara, 2008 Kasım, 660-666.
- Mesbah, B. S. (2009): *Yabancı Dil Öğretiminde Konuşma Yetisinin Ölçme ve Değerlendirilmesi Üzerine*, 8. Uluslararası Dil, Yazın, Değişim Sempozyumu, İzmir Ekonomi Üniversitesi, İzmir, 14-16 Mayıs 2008, 619-630.
- Morrow, K. (1981): Communicative Language Testing: Revolution or Evolution. In Alderson, C. and Huges, A., editors, *Issues in language testing*, London: The British Council, 9-25.
- Patton, M.Q. (1987): *How to use qualitative methods in evaluation*. Newbury Park, CA: Sage.
- Spolsky, B. (1995): *Measured Words: The development of objective language testing*, Oxford: Oxford University Press.
- TELC, The European Language Certificates Communication & Competence / WBT Weiterbildungs-Testsysteme, GmbH” <sprachenzertifikate.de/uploads/.../TELC-Informationveranstaltung.ppt> (2007 Kasım)
- Uluslararası Yabancı Dil Sınavları: Alte-Framework of Language Examinations: <http://www.alte.org/can_do/framework/table.php> (2009 Mayıs)
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005): *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara. ISBN 975 02 007 1.